

Advies

Oprichting EVA toelagen gezinsbeleid en vergunning private actoren

Brussel, 30 januari 2017

Oprichting EVA toelagen gezinsbeleid en vergunning private actoren

Adviesvraag: Ontwerp van decreet tot oprichting van een publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaams Agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het Gezinsbeleid, tot vaststelling van vergunningsnormen voor private uitbetalingsactoren en tot wijziging van het decreet van 30 april 2004 betreffende de oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin

Adviesvrager: Jo Vandeurzen - Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Ontvangst adviesvraag: 2 januari 2017

Adviestermijn: 30 dagen

Decretale opdracht: SERV-decreet 7 mei 2004 art. 11 (overlegfunctie)

Goedkeuring raad: 30 januari 2017

Contactpersoon: Kristel Bogaerts - kbogaerts@serv.be

De heer Jo VANDEURZEN
Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
Ellipsgebouw
Koning Albert II-laan 35 bus 90
1030 BRUSSEL

contactpersoon
Kristel Bogaerts
kbogaerts@serv.be

ons kenmerk
SERV_BR_20170130_oprichting EVA gezinsbeleid

Brussel
30 januari 2017

Ontwerp van decreet tot oprichting van een publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaams Agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het Gezinsbeleid, tot vaststelling van vergunningsnormen voor private uitbetalingsactoren en tot wijziging van het decreet van 30 april 2004 betreffende de oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin

Mijnheer de minister

U vroeg op 2 januari 2017 de SERV om advies over bovenstaand ontwerp van decreet.

Het voorliggende ontwerp van decreet maakt een aantal scherpe keuzes over de taakverdeling tussen de operationele EVA en Kind&Gezin als regisseur, de taken en vergunningsvoorwaarden voor de private uitbetalingsactoren en de verhouding tussen de publieke en private uitbetalingsactoren.

De SERV toont zich vooral bezorgd over het voorgestelde, en naar zijn mening ongelijke, concurrentieel speelveld waarbinnen de private uitbetalingsactoren enerzijds en de publieke uitbetalingsactor anderzijds moeten werken. Vanuit dit oogpunt beargumenteert de raad waarom bepaalde fundamentele aanpassingen noodzakelijk zijn.

Verder vraagt de SERV voor het governancekader, de vergunningsvoorwaarden, de implicaties voor de gezinnen en de eindselectie van de kinderbijslagfondsen beperktere bijstellingen, verduidelijking of aandacht bij de operationalisering.

Ik hoop, mijnheer de minister, u hiermee van dienst te zijn geweest, en ben uiteraard bereid dit advies verder toe te lichten.

Oprichting EVA toelagen gezinsbeleid en vergunning private actoren

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Ann Vermorgen
voorzitter

Inhoud

Inhoud 5

Krachtlijnen	6
--------------------	---

Advies 7

1	Situering	7
2	Een urgente noodzakelijke stap	7
3	Een consequenter governancekader	8
4	Een gelijk concurrentieel speelveld	9
5	Operationalisering	10
6	Implicaties voor de gezinnen	11
7	Eindselectie private uitbetalingsactoren	12

Krachtlijnen

- De SERV meent dat het zeer urgent is om duidelijkheid te scheppen in de organisatie van de bevoegdheden en taken met het oog op het beheer en de uitbetaling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid. Het is belangrijk voor alle actoren de nodige voorbereidingen voor de transitie te kunnen aanvangen, van de kinderbijslagfondsen en hun personeel tot de EVA en Kind&Gezin als regisseur.
- De SERV toont zich vooral bezorgd over het voorgestelde, en naar zijn mening ongelijke, concurrentieel speelveld waarbinnen de private uitbetalingsactoren enerzijds en de publieke uitbetalingsactor anderzijds moeten werken.
- De SERV vraagt de vormgeving van een volledig gelijk concurrentieel speelveld op het vlak van (1) voorwaarden en taken die integraal van toepassing zijn voor alle uitbetalingsactoren, (2) een toereikende financiering voor het uitvoeren van de hen toegewezen taken en verwerving van middelen volgens dezelfde regels, (3) eenzelfde monitoring, evaluatie en beoordeling op basis van brede, objectieve en vergelijkbare criteria en (4) geen voorafname te doen op mogelijke gevolgen van de evaluatie.
- De SERV herinnert ook aan het positief effect van concurrentie tussen verschillende (types) uitbetalingsactoren op de geleverde dienstverlening en op de mogelijkheid van gezinnen om te kiezen voor een dienstverlener die het meest aansluit bij hun noden of hen een manier geeft om een correcte dienstverlening af te dwingen.
- Om tot een evenwichtiger governancekader te komen is het noodzakelijk om in het decreet (1) de rol van het EVA als agentschap en publieke uitbetalingsactor, (2) de verhouding tussen vertegenwoordiging van de publieke en private uitbetalingsactoren binnen de raad van bestuur en (3) de verhouding tussen de EVA en Kind&Gezin duidelijk en consequenter te scheiden en onafhankelijkheid als governance-element beter te bewaken.
- De vertegenwoordiging van het middenveld bij beleidsvoorbereiding en beheer moet gegarandeerd worden via andere kanalen en fora waar strategische beleidsopties voorbereid en beslist worden, dan via de Raad van bestuur van de EVA. Aan deze voorwaarde is momenteel nog niet voldaan. Het overlegcomité WVG kan deze rol waarmaken, maar de garantie van inspraak en overleg in die structuur is nog niet duidelijk. Rekening houdend met de nieuwe bevoegdheden van Kind&Gezin moeten ook de taken en de samenstelling van raadgevende organen binnen Kind&Gezin geactualiseerd worden.
- Het is voor de SERV belangrijk dat ieder gezin vrij kan blijven kiezen tussen de verschillende mogelijke uitbetalingsactoren. Alle uitbetalingsactoren en de EVA als overkoepelend orgaan moeten er, samen, voor zorgen dat iedereen zijn/haar weg kan vinden naar een uitbetalingsactor, dat de juiste rechten toegekend worden en dat alle vragen beantwoord worden. Een transitie van het uitbetalingslandschap van deze omvang wordt dan ook best afgetoetst aan de impact op de meest kwetsbaren, de gezinnen en kinderen in armoede.
- De loketfunctie binnen de Huizen van het Kind kan voor de SERV enkel als taak hebben om objectieve informatie te verstrekken aan de gezinnen.
- Het selectieproces én de eindbeslissing over de kinderbijslagfondsen die vanaf 1 januari 2019 de uitbetaling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid mogen voorzien, moet zo snel als mogelijk opgestart worden.

Advies

1 Situering

Het ontwerp van decreet tot "oprichting van een publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaams Agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het Gezinsbeleid, tot vaststelling van vergunningsnormen voor private uitbetalingsactoren en tot wijziging van het decreet van 30 april 2004 betreffende de oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin" kadert in de inkanteling van de kinderbijlagen in het Vlaamse gezinsbeleid na de bevoegdheidsoverheveling.

Dit ontwerpdecreet regelt de organisatie van de uitbetaling van de toelagen aan gezinnen en kinderen in het kader van het groeppakket en moet voorzien in een scheiding van regie- en operationele taken.

2 Een urgente noodzakelijke stap

De SERV ziet vier redenen waarom dit ontwerp van decreet een belangrijke en noodzakelijke stap is in het beleidsproces om duidelijkheid te scheppen in de organisatie van de bevoegdheden en taken met het oog op het beheer en de uitbetaling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid.

Ten eerste is deze stap heel urgent om de overdracht van de betalingsbevoegdheid op 1 januari 2019 te kunnen voorbereiden én realiseren en om de continuïteit van de betalingen aan de gezinnen te kunnen waarborgen.

Ten tweede is het nodig dat er duidelijkheid komt over het algemene kader van uitvoering en regie over de uitbetaling van de toelagen om de EVA en Kind&Gezin de voorbereiding en de overdracht van bevoegdheden ten volle te laten voorbereiden.

Ten derde moet er een kader en voorwaarden gecreëerd worden waaronder de private kinderbijslagfondsen hun dienstverlening kunnen aanbieden. De resterende en/of fuserende kinderbijslagfondsen moeten de noodzakelijke voorbereidingen kunnen treffen om de performantie en continuïteit van de uitbetalingen aan de gezinnen maximaal te waarborgen. Ook het personeel van deze fondsen heeft nood aan duidelijkheid over hun toekomstige tewerkstelling bij de fondsen.

Ten vierde moet ook de relatie tussen de private en publieke uitbetalingsactoren vorm krijgen.

Het voorliggende ontwerp van decreet maakt in functie van deze 4 elementen een aantal scherpe keuzes.

Voor een aantal punten vraagt de SERV fundamentele aanpassingen. De raad toont zich vooral bezorgd over het voorgestelde, en naar zijn mening ongelijke, concurrentieel speelveld waarbinnen de private uitbetalingsactoren enerzijds en de publieke uitbetalingsactor anderzijds moeten werken. Vanuit dit oogpunt beargumenteert de raad waarom bepaalde aanpassingen noodzakelijk zijn.

Verder vraagt de SERV voor het governancekader, de vergunningsvoorwaarden, de implicaties voor de gezinnen en de eindselectie van de kinderbijslagfondsen beperktere bijsturingen, verduidelijking of aandacht bij de operationalisering.

3 Een consequenter governancekader

Om tot een evenwichtig governancekader te komen is het noodzakelijk om in het decreet (1) de rol van het EVA als agentschap en publieke uitbetalingsactor, (2) de vertegenwoordiging van de publieke en private uitbetalingsactoren binnen de raad van bestuur en (3) de verhouding tussen de EVA en Kind&Gezin duidelijker te krijgen en onafhankelijkheid als governance-element beter te bewaken.

(1) In het voorstel is er nu geen consequente scheiding voorzien tussen de taken die uitgevoerd worden als overkoepelend agentschap van de uitbetalingsactoren en als publieke uitbetalingsactor. Dit doet zich bv. voor bij de klachtenafhandeling.

Het onderscheid tussen het agentschap als publieke actor voor uitbetaling gezinsbijslag enerzijds en de controle op de private actoren anderzijds is wazig en kopieert ongeveer de huidige dubbele positie van FAMIFED, nl. die van rechter en partij te zijn. Een dergelijke onduidelijkheid zorgt voor verwarring en argwaan over het feit of de publieke actor wel op een gelijke manier behandeld wordt als de private actoren.

De kwaliteit, efficiëntie en toegankelijkheid van het publieke fonds moeten strikt gescheiden gemeten worden van de werking van het agentschap. De SERV vraagt hiervoor de nodige garanties.

(2) De voorgestelde samenstelling van Raad van bestuur van de EVA organiseert volgens de SERV potentieel een belangenconflict tussen de publieke actor en de private actoren. Daarom vraagt de raad om de scheiding tussen actor en coördinerende missie van de EVA meer te garanderen door expliciet een aparte vertegenwoordiger van de publieke uitbetalingsactor toe te voegen aan de samenstelling van de Raad van bestuur.

(3) Verder merkt de SERV op dat ook de juiste aflijning tussen de regierol van Kind&Gezin enerzijds en de operationele coördinerende rol van de EVA een bijzonder aandachtspunt vormt bij de redactie van uitvoeringsbesluiten en de concrete uitrol op het veld zelf.

Rekening houdend met de nieuwe bevoegdheden van Kind&Gezin moeten ook de taken en de samenstelling van het Raadgevend comité, onder andere de vertegenwoordiging van het middenveld, geactualiseerd worden of moet er een nieuw Raadgevend comité opgericht worden dat inhoudelijk en naar samenstelling afgestemd is op deze nieuwe taak.

Aansluitend hierbij merkt de SERV op dat er in de raad van bestuur van de EVA geen vertegenwoordiging van het middenveld en de gebruikers/gezinnen is opgenomen. Aangezien de raad aanneemt dat er binnen deze raad van bestuur enkel operationele en beheerstechnische beslissingen genomen worden, acht hij deze vertegenwoordiging niet noodzakelijk onder strikte voorwaarde dat deze inspraak en vertegenwoordiging wel gerealiseerd wordt via andere kanalen en fora waar strategische beleidsalternatieven voorbereid en beslist worden. Aan deze voorwaarde is momenteel nog niet voldaan. Het overlegcomité WVG kan deze rol waarmaken, maar de garantie van inspraak en overleg in die structuur is nog niet duidelijk en is ook nog niet operationeel.

4 Een gelijk concurrentieel speelveld

De SERV vraagt de vormgeving van een volledig gelijk concurrentieel speelveld tussen het publieke fonds en de private uitbetalingsactoren. Dat betekent voor de SERV dat het decreet voorziet in een werkingskader dat identiek is voor alle uitbetalingsactoren, zowel wat betreft vergunningsvoorwaarden en taken, de financiering van deze taken en de evaluatie ervan.

■ Vergunningsvoorwaarden en taken

De tekst van het ontwerpdecreet gaat uitvoerig in op de vergunningsvoorwaarden en de taken van de private uitbetalingsactoren. De taken van de publieke uitbetalingsactor worden niet in het ontwerpdecreet verduidelijkt.

De raad meent dat de voorziene voorwaarden en taken ook integraal van toepassing zijn voor de publieke actor en dat dit ook zo geëxpliciteerd moet worden.

■ Budgettering en boekhouding

De private en publieke uitbetalingsactoren moeten op gelijke manier en volgens dezelfde spelregels voorzien worden van een toereikende financiering voor het uitvoeren van de hen toegewezen taken. Eveneens moeten voor alle actoren dezelfde spelregels gelden voor het verwerven van extra inkomsten of van bijdragen.

De SERV wil vermijden dat de publieke uitbetalingsinstelling via andere budgetten extra interne (werkings)middelen verkrijgt om zijn taken uit te voeren.

■ Controle en evaluatie

Een stipte en correcte uitbetaling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid kan enkel gegarandeerd worden met goed werkende uitbetalingsactoren. In dat kader is een goede monitoring in de transitieperiode en voortdurende evaluatie nadien noodzakelijk, zowel van de private actoren als van de publieke actor.

De gekozen verwoording in Art 26 §2 van het ontwerpdecreet vindt de raad zeer onevenwichtig en tendentius omdat er slechts één mogelijk gevolg van de evaluatie naar voor wordt geschoven.

Om de objectiviteit van de evaluatie te garanderen vraagt de SERV in eerste instantie om in nota's, het decreet en de externe communicatie geen voorafname te doen op het resultaat en de gevolgen van een evaluatie en enkel het kader voor de organisatie van evaluaties te verduidelijken.

In tweede orde betekent de gekozen verwoording ook dat de private kinderbijslagfondsen en hun personeel belangrijke inspanningen (en investeringen) zullen geleverd hebben om samen met Kind&Gezin en de EVA de organisatie van de uitbetaling van het groeipakket uit te werken en toe te passen om na 4 jaar mogelijks alles kwijt te spelen. Dit voelt aan als een "zwaard van Damocles".

De SERV stelt verder dat:

- Voor beide types, privaat en publiek, eenzelfde evaluatie gevoerd moet worden
- De evaluatie gebeurt op basis van objectieve en vergelijkbare criteria die meerdere evaluatiedomeinen omvatten (bv stiptheid uitbetaling, correctheid, toegankelijkheid van de

dienst, kostenefficiëntie, ...), die reeds bij de aanvang van de evaluatieperiode vastgelegd worden en die in overeenstemming zijn met de vergunningsvoorwaarden

- Er zeker niet uit het oog mag verloren worden dat de concurrentie tussen of het naast elkaar bestaan van verschillende (types) uitbetalingsactoren een positief effect kan hebben op de geleverde dienstverlening en kostenefficiëntie. Het geeft gezinnen ook de mogelijkheid om te kiezen voor een dienstverlener die het meest aansluit bij hun noden of wensen, of een manier om een correcte dienstverlening af te dwingen.
- De omvang van de transitie een ruimere periode vraagt dan vier jaar om de werking van de publieke en private uitbetalingsactoren definitief te evalueren.

Kwaliteit, efficiëntie en toegankelijkheid van alle uitbetalingsactoren moeten op gelijke manier gemeten worden en moet voor de publieke actor ook strikt gescheiden gemeten worden van de werking van de EVA. Deze evaluaties worden best zo snel als mogelijk na de start van de opdracht opgestart (monitoring) en doorheen de jaren verdergezet met periodieke kwaliteitsaudits.

■ **Opmerking m.b.t. vergunningsvoorwaarden**

De gestelde vergunningsvoorwaarden in artikel 27 1° tot 19° zijn in dit stadium nog onvoldoende duidelijk om ze te beoordelen maar voorwaarden 2°, 3° en 4° springen alvast in het oog:

Zo wordt samenwerking met de ziekenfondsen in het kader van het gezondheidsbeleid, met de vakbonden in het kader van werkloosheid of met de zorgkassen in het kader van Vlaamse sociale bescherming uitgesloten (art 27 2°) en worden er voor de uitbetalingsactoren enkel taken toegestaan in het kader van het gezinsbeleid (art 27 3°). De reikwijdte van deze bepalingen is niet duidelijk en ook de memorie van toelichting geeft onvoldoende verklaring. De SERV vraagt hierover verdere verduidelijking.

Een andere onduidelijkheid ziet de SERV in de bepaling dat er geen voordelen gekoppeld mogen worden aan de aansluiting van een begunstigde (art 27 4°). Dit moet, leest de raad in de memorie van toelichting, verder geëxpliciteerd worden in de schoot van het agentschap. Strikt genomen komt dit dan toe aan de raad van bestuur van de EVA, maar dat kan pas op het moment dat deze raad al volledig werd ingevuld en de keuze voor de vergunde private actoren al werd gemaakt. De raad ziet hierin een patstelling.

Ook m.b.t. art 27 18° is op te merken dat de uitbetalingsactoren niet alle taken moeten uitvoeren binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De uitbetalingsactoren moeten activiteiten ontwikkelen over het hele grondgebied van de Vlaamse Gemeenschap maar voor bepaalde onderdelen van het groeipakket (kinderbijslag) zijn ze niet bevoegd in Brussel.

5 Operationalisering

Voor de bepalingen over de keuze die de gezinnen moeten maken tussen het private/huidige kinderbijslagfonds en de publieke uitbetalingsactor op het overgangsmoment vraagt de SERV de nodige zorgzaamheid. Hierover bestaan nog veel misverstanden die pas in het ontwerpdecreet over het groeipakket zelf volledig uitgeklaard zullen zijn, maar de SERV acht het toch ook raadzaam om daar ook in het kader van dit ontwerpdecreet over na te denken. Op de VESOC werkgroep van 14 september 2016 verduidelijkte het Kabinet van minister Vandeurzen dat de publieke kas residuair is wat inhoudt dat het zeker niet de bedoeling is om

een massaal verhuismoment tussen de private fondsen en publieke actor te veroorzaken op het moment van de inwerkingtreding. Een formele bevestiging van deze informatie buiten het kader van de VESOC-werkgroep is zeker raadzaam om foutieve interpretaties en bezorgdheden, o.a. ook bij de kinderbijslagfondsen, te vermijden.

In de eerste fase, bij de inwerkingtreding van het groeipakket is het voor de SERV logischer en veiliger om een vrije keuze van uitbetalingsactor toe te laten met huidige fonds als standaard waarde (opt out; impliciete keuze waarbij men wel KAN wisselen). Voor alle nieuwe gezinnen geldt steeds dat een expliciete keuze gevraagd wordt (opt-in, men MOET kiezen).

Voor een tweede fase, na stabilisatie, dient er nagedacht te worden over normale contractuele rechten en plichten tussen fonds en eindgebruiker, met wederzijdse responsabilisering, normale opzegperiodes met mogelijkheid tot onderling wisselen enz.

Informatief vraagt de SERV nog welke pistes er voorzien worden als de timing van 1 januari 2019 voor de inwerkingtreding van dit operationeel kader, om welke reden dan ook, niet gehaald kan worden.

Een laatste opmerking hier betreft de voorgestelde loketfunctie, te organiseren binnen de Huizen van het Kind. Deze loketfunctie kan voor de SERV, ook rekening houdend met het streven om de toekenning van de toelagen zo veel als mogelijk automatisch te laten verlopen, enkel als taak hebben om objectieve informatie te verstrekken aan de gezinnen, bv. over de verschillende onderdelen van het groeipakket, uitbetalingsmodaliteiten, mogelijke uitbetalingsactoren of klachtenprocedures. Deze loketfunctie moet gescheiden zijn van de taken van de private en publieke uitbetalingsactoren en staat ook los van de huisbezoeken die door vertegenwoordigers van de overkoepelende EVA (cfr. de huisbezoeken die FAMIFED organiseert) uitgevoerd kunnen worden, onder andere in het kader van non-take-up van rechten.

6 Implicaties voor de gezinnen

De veranderende organisatie van de uitbetaling van de kinderbijslagen heeft ook een aantal praktische gevolgen voor de gezinnen.

Het is voor de SERV belangrijk dat ieder gezin vrij kan blijven kiezen tussen de verschillende mogelijke uitbetalingsactoren. Zoals eerder al werd gesteld geeft het gezinnen de kans om te kiezen voor een dienstverlener die het meest aansluit bij hun noden of wensen, of een manier om een correcte dienstverlening af te dwingen.

Alle uitbetalingsactoren en de EVA als overkoepelend orgaan moeten er, samen, voor zorgen dat iedereen zijn/haar weg kan vinden naar een uitbetalingsactor, dat de juiste rechten toegekend worden en dat alle vragen beantwoord worden.

De SERV wijst erop dat de organisatie en uitbetaling van de toelagen belangrijke implicaties kunnen hebben voor de take-up van rechten en een goede begeleiding vereisen van de kwetsbare gezinnen. Grondig onderzoek, samen met een voorstel van begeleidende maatregelen, moeten het risico op non-take-up zo klein mogelijk houden. Voorgaande maakt duidelijk dat een transitie van het uitbetalingslandschap van deze omvang dan ook best wordt afgetoetst aan de impact op de meest kwetsbaren, de gezinnen en kinderen in armoede. De SERV betreurt daarom dat de resultaten van de lopende armoedetoets, in het bijzonder het kwalitatieve luik, niet zijn afgewacht voor dit voorontwerp van decreet.

De SERV vraagt verder en opnieuw bijzondere aandacht voor de garantie van de continuïteit van de uitbetaling van de toelagen. Het afstemmen van het moment van inwerkingtreding met de andere regio's lijkt wenselijk, of minstens moeten hierover voorafgaandelijke afspraken gemaakt worden voor de overgangsfase.

Ook voor de situatie van buitenlandse gezinnen, waar de link met het sociaal statuut blijft gelden en waarbij een bijzondere complexiteit van de dossiers geldt (cf. EU-verordening), vraagt de SERV bijzondere aandacht en afspraken tussen de regio's.

7 Eindselectie private uitbetalingsactoren

De SERV is samen met de kinderbijslagfondsen en hun personeel bezorgd over de timing van de overdracht op 1 januari 2019.

Het selectieproces én de eindbeslissing over de kinderbijslagfondsen die vanaf 1 januari 2019 de uitbetaling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid mogen voorzien, moeten zo snel als mogelijk opgestart worden. Alleen dan kan men de private uitbetalingsactoren de nodige tijd geven zich aan te passen aan de vergunningsvoorwaarden die in het decreet wordt gespecificeerd en zich inzake personeel, logistiek en ICT voor te bereiden op het vervullen van hun taken voor de uitbetaling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid. Het is belangrijk dat ook het personeel de nodige zekerheden krijgt. Alleen op die manier kunnen zij hun expertise en kennis blijven inzetten en kunnen de kinderbijslagfondsen hen aan boord houden.

Tot de eindbeslissing dreigt er een periode van onzekerheid en stilstand waarin er door de private actoren geen nieuwe investeringsbeslissingen worden genomen. De realiteit dat ICT-aanpassingen meerdere jaren vergen en vaak vertraging oplopen versterkt deze vraag alleen maar.

De SERV vraagt om de selectieprocedure te organiseren op basis van een lastenboek met objectieve erkenningscriteria en rekening houdend met de outcomes van de kinderbijslagfondsen in de huidige uitvoeringspraktijk.

De SERV stelt vast dat het ontwerpdecreet geen bepalingen opneemt over de financiële implicaties van een stopzetting van de activiteiten van de kinderbijslagfondsen, en neemt voor om zich in de nabije toekomst te buigen over de uitdagingen bij verschillende scenario's van stopzetting van een of meerdere kinderbijslagfondsen (o.a. sociaal passief) of een beslissing van exclusieve toewijzing van de uitbetaling aan het agentschap. De SERV zal hierrond aanbevelingen formuleren en vraagt aan de Vlaamse Regering om daarna hierover snel duidelijkheid te scheppen.

De heer Jo Vandeurzen
Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
Ellipsgebouw
Koning Albert II-laan 35 bus 90
B-1030 BRUSSEL

contactpersoon

Gunter Naets
gnaets@serv.be

ons kenmerk

SARWGG_Raad_20170126_EVA Gezinsbijslagen_ADV_DEF

Brussel

26 januari 2017

Advies over het ontwerp van decreet tot oprichting van een publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaams Agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het Gezinsbeleid, tot vaststelling van vergunningsnormen voor private uitbetalingsactoren en tot wijziging van het decreet van 30 april 2004 betreffende de oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin

Mijnheer de minister

Op 3 januari 2017 ontving de SAR WGG uw vraag om advies over het ontwerp van decreet dat de organisatie regelt van het uitbetalingslandschap van de Vlaamse kinderbijslag ('het Vlaamse groeipakket'). De operationele uitbetalingsfunctie zal uitgevoerd worden door een publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap en maximaal vier daartoe vergunde private uitbetalingsactoren. De EVA 'Vlaams Agentschap voor de uitbetaling van toelagen in het kader van het gezinsbeleid' treedt ook op als overkoepelend orgaan van de verschillende uitbetalingsactoren.

De memorie van toelichting bij het ontwerpdecreet spreekt van een reductie van het aantal kinderbijslagfondsen omwille van kostenefficiëntie en kondigt eveneens een (financiële) responsabilisering van de uitbetalingsactoren aan. De raad steunt deze beweging maar slechts op voorwaarde dat de uitbetaling van het Vlaamse groeipakket minstens even performant en nauwkeurig blijft verlopen als vandaag. Het is voor de raad een basisvereiste dat alle gezinnen in Vlaanderen ook na 2019 kunnen blijven rekenen op een stabiele, correcte en stipt betaalde kinderbijslag.

Daarnaast hebben ook de kinderbijslagfondsen nood aan duidelijkheid over hun taken in de toekomstige organisatie van de uitbetaling van toelagen in het kader van het gezinsbeleid. Momenteel leven er bij de werknemers van de fondsen immers veel vragen betreffende hun werkzekerheid, arbeidsvoorwaarden, vestigingsplaats,

Meer evenwichtige samenstelling van het beheersorgaan van de EVA

De raad van bestuur van de EVA zal bestaan uit gemandateerden namens de Vlaamse regering, de gedelegeerde bestuurder van het agentschap, vertegenwoordigers van de vergunde private uitbetalingsactoren en wordt aangevuld met onafhankelijke bestuurders/experten. Een vertegenwoordiger van Kind en Gezin zetelt met raadgevende stem.

Het is voor de SAR WGG belangrijk dat het beheersorgaan van de EVA evenwichtig samengesteld is. Dit betekent binnen het beleidsdomein welzijn, volksgezondheid en gezin dat ook gebruikers betrokken worden. Het uitbetalingsmechanisme moet zodanig ontwikkeld worden dat de noden en behoeften van de gebruikers structureel meegenomen worden. Daarvoor missen we in de samenstelling van de raad van bestuur van de EVA een rol voor de gezinsorganisaties.

De SAR WGG adviseert ook om namens de publieke uitbetalingsactor een bijkomende bestuurder toe te voegen. Dit geeft zowel de private als publieke uitbetalingsfondsen medezeggenschap maar ook medeverantwoordelijkheid voor het beleid op het vlak van de uitbetaling van het Vlaamse groeipakket.

Onevenwicht tussen de publieke en private uitbetalingsactoren

In het ontwerp van decreet worden de opdrachten en werkingsvoorwaarden van de private uitbetalingsfondsen uitgebreid beschreven. Zo vindt de raad het positief dat een uitbetalingsactor geen voorwaarden of voordelen mag koppelen aan aansluiting. Het is echter onevenwichtig dat voor het publieke fonds een dergelijk governance model niet uitgewerkt is. De raad vraagt daarom in het decreet voor het publieke uitbetalingsfonds bepalingen op te nemen over onder meer de positionering van het controlesysteem, de externe doorlichting en evaluatie op basis van een uitgeschreven opdracht, de transparante scheiding van publieke kosten en boekhouding en dezelfde spelregels voor extra inkomsten of bijdragen voor alle fondsen.

De raad verwacht steeds een duidelijke scheiding tussen de taken van het agentschap als publieke uitbetalingsfonds en als overkoepelend orgaan van de verschillende fondsen. Bijvoorbeeld in het geval van de klachtendienst of het auditcomité kan deze dubbele rol anders problemen opleveren.

Een ander onevenwicht in de ontwerptekst situeert zich bij de evaluatie na vier jaar werking van de nieuwe uitbetalingsstructuur. De raad leest dat de Vlaamse regering op basis van die evaluatie kan beslissen om in de toekomst de uitbetaling van toelagen in het kader van het gezinsbeleid exclusief door het agentschap te laten uitvoeren. Deze verwoording is eenzijdig en ondermijnt de objectiviteit. Een andere optie, namelijk het continueren van de private uitbetalingsfondsen, wordt niet vermeld. De raad verwacht dat in het decreet en de communicatie hierrond alle alternatieven volwaardig gerespecteerd worden tot na de evaluatie.

Het is eveneens belangrijk de objectieve vergelijkbaarheid tegen de eerste evaluatie in 2023 voor te bereiden. Daarom moeten de uitbetalingsactoren reeds in de overgangperiode grote transparantie aan de dag leggen. Daarnaast benadrukt de raad dat vanaf 2019 de rol van FAMIFED overgenomen moet worden om degelijke statistieken aan te leveren over de volledige Vlaamse kinderbijslag. Deze gegevens zijn noodzakelijk om het kinderbijslagbeleid op regelmatig basis te monitoren en waar nodig bij te sturen.

Bezorgdheid over de impact op kwetsbare gezinnen

De raad betreurt ten zeerste dat de Vlaamse regering reeds voor de afronding van de volledige armoedetoets bij de conceptnota 'Voor elk kind en elk gezin een groeipakket op maat' verdere operationele keuzes inzake de kinderbijslag maakt. Zonder een grondige armoedetoets is het immers onmogelijk om de effecten van deze keuzes op armoede in te schatten. We vragen daarom de uitgebreide armoedetoets spoedig verder uit te voeren alvorens het decreet definitief goed te keuren en de voorstellen bij te sturen indien de resultaten van de toets onbevredigend zijn.

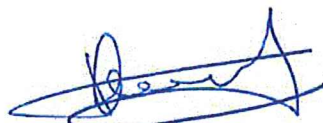
Volgens de raad kunnen verschillende van de voorstellen uit voorliggend ontwerpdecreet wel degelijk een impact hebben op kwetsbare gezinnen en de non take-up van gezinsbijslagen. Ten eerste is het onduidelijk of gezinnen die reeds in het kinderbijslagsysteem zitten, in het nieuwe systeem zelf expliciet moeten kiezen voor een bepaald uitbetalingsfonds of dat hun aansluiting automatisch verdergezet wordt bij het huidige fonds. Ook voor gezinnen die nieuw instappen na 1/1/2019 is niet duidelijk welke acties ze zelf moeten ondernemen en welke verantwoordelijkheid de uitbetalingsfondsen en de andere actoren (eerstelij, Zorginspectie, ...) hebben om non-take up tegen te gaan.

Ten tweede stelt de raad zich vragen bij de aangekondigde oprichting van een loketfunctie voor de Vlaamse kinderbijslag. Indien een (nieuwe) loketfunctie uitgerold wordt, moet eerst nagegaan worden – onder andere door gebruik te maken van de resultaten van de armoedetoets – welke de meest logische en laagdrempelige toegangspoort zou zijn voor informatie en begeleiding rond de kinderbijslag. Het is belangrijk dat de laagdrempelige toegangspoort ook voldoende financieel ondersteund wordt.

Naast de oprichting van een (nieuwe) loketfunctie voorziet het ontwerpdecreet in een klachten- en bemiddelingsdienst en een sociale inspectie- en begeleidingsdienst. Ook hierbij is het voor de raad erg belangrijk dat alle gezinnen op een eenvoudige manier toegang blijven vinden tot de juiste informatie en dienstverlening. De raad vraagt zich af waar gezinnen terecht kunnen indien ze een beslissing dienen aan te vechten.

Tot slot vraagt de SAR WGG om de eindselectie van de private kinderbijslagfondsen snel op te starten, aan de hand van een lastenboek met in het ontwerpdecreet beschreven objectieve vergunningsnormen en rekening houdend met voorgaande outcomeresultaten per fonds. Dit om te voorkomen dat te lange onzekerheid leidt tot het uitstellen van de nodige voorbereidingen voor een performante uitvoering van het Vlaamse groeipakket vanaf 2019.

Vriendelijke groet

Jan De Maeseneer
voorzitter

Gunter Naets
secretaris

